

PROGRAM NAUCZANIA PRZEDMIOTU OBOWIĄZKOWEGO
NA WYDZIALE LEKARSKIM I
ROK AKADEMICKI 2017/2018
PRZEWODNIK DYDAKTYCZNY dla STUDENTÓW VI ROKU STUDIÓW

1. NAZWA PRZEDMIOTU: PEDIATRIA

2. NAZWA JEDNOSTKI (jednostek) realizującej przedmiot:

Klinika Chorób Zakaźnych i Neurologii Dziecięcej - jednostka koordynująca
Klinika Gastroenterologii Dziecięcej i Chorób Metabolicznych
Klinika Onkologii, Hematologii i Transplantologii Pediatrycznej
Klinika Kardiologii i Nefrologii Dziecięcej
Klinika Pneumonologii, Alergologii Dziecięcej i Immunologii Klinicznej
Klinika Diabetologii i Otyłości Wiekowej
Klinika Endokrynologii i Reumatologii Dziecięcej

3. Adres jednostki odpowiedzialnej za dydaktykę:

- **Adres: ul. Szpitalna 27/33, 60-572 Poznań**
- **Tel./fax 61 84 91 362**
- **Strona www.kchzindz.ump.edu.pl**
- **E-mail: szpital8@gmail.com**

4. Kierownik jednostki:

- Prof. zw. dr hab. n. med. Wojciech Służewski

5. Osoba zaliczająca przedmiot w E-indeksie z dostępem do platformy WISUS

- Prof. dr hab. n. med. Magdalena Figlerowicz

6. Osoba odpowiedzialna za dydaktykę na Wydziale Lekarskim I z dostępem do platformy WISUS (listy studentów) (koordynator przedmiotu) :

- Nazwisko: Prof. dr hab. n. med. Magdalena Figlerowicz
- Tel. kontaktowy: 61 84 91 362, 61 84 91 300
- **Możliwość kontaktu - konsultacje (dni, godz., miejsce)**
Preferowany kontakt drogą mailową lub telefoniczną.
Możliwość umówienia się na spotkanie po ustaleniu terminu w sekretariacie Kliniki, drogą mailową lub telefoniczną.
Miejsce: Klinika Chorób Zakaźnych i Neurologii Dziecięcej,
ul. Szpitalna 27/33, Poznań

- E-mail: mfiglerowicz@ump.edu.pl lub amania2ump.edu.pl
- Osoba zastępująca: dr hab. n. med. Anna Mania
- Kontakt: 61 84 91 362, 61 84 91 657

7. Miejsce przedmiotu w programie studiów:

Rok: VI rok, Wydział Lekarski I

Rok 2017/2018

Semestr: zimowy/letni

8. Liczba godzin ogółem : 120

liczba pkt. ECTS: 8

Jednostki uczestniczące w nauczaniu przedmiotu	Semestr zimowy/letni liczba godzin			
	W	Ć	Ćwiczenia kategoria	S
Klinika Chorób Zakaźnych i Neurologii Dziecięcej	-	20	C	-
Klinika Gastroenterologii Dziecięcej i Chorób Metabolicznych	-	25	C	-
Klinika Onkologii, Hematologii i Transplantologii Pediatrycznej	-	20	C	-
Klinika Kardiologii i Nefrologii Dziecięcej	-	20	C	-
Klinika Pneumonologii, Alergologii Dziecięcej i Immunologii Klinicznej	-	15	C	-
Klinika Diabetologii i Otyłości Wieków Rozwojowego	-	10	C	-
Klinika Endokrynologii i Reumatologii Dziecięcej	-	10	C	-
RAZEM	-	120		-

9. Cel nauczania przedmiotu

Celem przedmiotu jest praktyczne nauczanie pediatrii, poszerzenie wiedzy i nabycie umiejętności i kompetencji zawartych w standardach kształcenia dla kierunku lekarskiego.

Efekty kształcenia – umiejętności i kompetencje:

Efekty kształcenia (zgodnie z rozporządzeniem MNiSW z dnia 12 maja 2012) studenta

1. W zakresie wiedzy student zna:

- a) rozwój, budowę i funkcje organizmu człowieka w warunkach prawidłowych i patologicznych,
- b) objawy i przebieg chorób,
- c) sposoby postępowania diagnostycznego i terapeutycznego właściwe dla określonych stanów chorobowych,
- d) etyczne, społeczne i prawne uwarunkowania wykonywania zawodu lekarza oraz zasady promocji zdrowia, a swoją wiedzę opiera na dowodach naukowych i przyjętych normach;

2. W zakresie umiejętności student potrafi:

- a) rozpoznać problemy medyczne oraz określić priorytety w zakresie postępowania lekarskiego,
- b) rozpoznać stany zagrażające życiu i wymagające natychmiastowej interwencji lekarskiej,
- c) zaplanować postępowanie diagnostyczne i zinterpretować jego wyniki,
- d) wdrożyć właściwe i bezpieczne postępowanie terapeutyczne oraz przewidzieć jego skutki;

3. W zakresie kompetencji społecznych:

- a) potrafi nawiązać i utrzymać głęboki i pełen szacunku kontakt z chorym,
- b) kieruje się dobrem chorego, stawiając je na pierwszym miejscu,
- c) przestrzega tajemnicy lekarskiej i praw pacjenta,
- d) posiada świadomość własnych ograniczeń i umiejętność stałego dokształcania się.

10. SYLABUS

Nazwa przedmiotu/modułu	PEDIATRIA	
Wydział	Wydział Lekarski I	
Nazwa kierunku studiów	Lekarski	
Poziom kształcenia	studia jednolite magisterskie	
Forma studiów	Stacjonarne	
Język przedmiotu	Polski	
Rodzaj przedmiotu	Obowiązkowy	
Rok studiów/semestr	VI	zimowy/letni (11/12)
Liczba godzin zajęć dydaktycznych z podziałem na formy prowadzenia zajęć	120 godzin, ćwiczenia	
Założenia i cele przedmiotu	Podstawowym celem przedmiotu jest praktyczne nauczanie pediatrii, poszerzenie wiedzy oraz nabycie umiejętności i kompetencji zawartych w standardach kształcenia dla kierunku lekarskiego.	

Symbol efektów kształcenia zgodnie ze standardami	OPIS KIERUNKOWYCH EFEKTÓW KSZTAŁCENIA	Metody weryfikacji osiągnięcia zamierzonych efektów kształcenia:
	WIEDZA (ZGODNIE ZE SZCZEGÓŁOWYMI EFEKTAMI)	

	KSZTAŁCENIA)	
B W19	zna konsekwencje niewłaściwego odżywiania, w tym długotrwałego głodowania, przyjmowania zbyt obfitych posiłków oraz stosowania niebilansowanej diety	EGZAMIN
C W09	zna podstawy diagnostyki mutacji genowych i chromosomowych odpowiedzialnych za choroby dziedziczne oraz nabyte, w tym nowotworowe	
C W12	klasyfikuje drobnoustroje, z uwzględnieniem chorobotwórczych i obecnych we florze fizjologicznej	
C W17	zna objawy zakażeń jatrogennych, drogi ich rozprzestrzeniania się oraz patogeny wywołujące zmiany	
C W18	zna i rozumie podstawy diagnostyki mikrobiologicznej i parazytologicznej	
C W23	zna zagadnienia z zakresu immunologii nowotworów	
C W24	określa genetyczne podstawy doboru dawcy i biorcy oraz podstawy immunologii transplantacyjnej	
C W33	wymienia postacie kliniczne najczęstszych chorób poszczególnych układów i narządów, chorób metabolicznych oraz zaburzeń gospodarki wodno-elektrolitowej i kwasowo-zasadowej;	
C W35	zna główne mechanizmy działania leków oraz ich przemiany w ustroju zależne od wieku	
E W01	zna uwarunkowania środowiskowe i epidemiologiczne najczęstszych chorób	
E W02	Zna zasady żywienia dzieci zdrowych i chorych, szczepień ochronnych i prowadzenia bilansu zdrowia dziecka.	
E W03	zna i rozumie przyczyny, objawy, zasady diagnozowania i postępowania terapeutycznego w przypadku najczęstszych chorób dzieci: wad serca, zapalenia mięśnia sercowego, wsierdza i osierdza, kardiomiopatii, zaburzeń rytmu serca, niewydolności serca, nadciśnienia tętniczego, omdleń, g zaburzeń wzrastania, chorób tarczycy i przytarczyc, cukrzycy, otyłości, młodzieńczego zapalenia stawów, toczenia rumieniowatego układowego, zakażeń układu moczowego, wad wrodzonych układu moczowego, zespołu nerczycowego, kamicy nerkowej, ostrej i przewlekłej niewydolności nerek, ostrych i przewlekłych zapaleń nerek, chorób, zaburzeń oddawania moczu, choroby refluksowej pęcherzowo-moczowodowe.	
E W03.a	krzywicy, tężyczki, drgawek	
E W03.c	ostrych i przewlekłych chorób górnych i dolnych dróg oddechowych, wad wrodzonych układu oddechowego, gruźlicy anafilaktycznego, obrzęku naczyńioruchowego	
E W03.d	niedokrwistości, skaz krwotocznych, stanów niewydolności szpiku, chorób nowotworowych wieku dziecięcego, w tym guzów litych typowych dla wieku dziecięcego	
E W03.e	ostrych i przewlekłych bólów brzucha, wymiotów, biegunek, zapań, krwawień z przewodu pokarmowego, choroby wrzodowej, nieswoistych chorób jelit, chorób trzustki, cholestaz i chorób wątroby oraz innych chorób nabytych i wad wrodzonych przewodu pokarmowego	
EW03.g	zaburzeń wzrastania, chorób tarczycy i przytarczyc, chorób nadnerczy, cukrzycy, otyłości, zaburzeń dojrzewania i funkcji gonad- w obszarze endokrynologii i diabetologii oraz obesitologii w wymiarze poszerzonym też o choroby podwzgórza i przysadki, zespoły wielogruzołowe autoimmunizacyjne i rozrostowe oraz czynnościowe, ponadto hiperinsulinizm, zaburzenia ze strony	

	enterohormonów
E W03.h	mózgowego porażenia dziecięcego, zapaleń mózgu i opon mózgowo-rdzeniowych, padaczki
E W03.i	najczęstszych chorób zakaźnych wieku dziecięcego
E W03.j	zespołów genetycznych
E W03.k	chorób tkanki łącznej, gorączki reumatycznej, młodzieńczego zapalenia stawów, tocznia układowego, zapalenia skórno-mięśniowego
E W04	zna zagadnienia: dziecka maltretowanego i wykorzystywania seksualnego, upośledzenia umysłowego, zaburzeń zachowania: zaburzeń lękowych i emocjonalnych, psychoz, uzależnień, zaburzeń odżywiania i wydalania u dzieci- tylko upośledzenie umysłowe, zaburzenia zachowania, zaburzenia odżywiania i wydalania u dzieci
E W06	zna najczęściej występujące stany zagrożenia życia u dzieci oraz zasady postępowania w tych stanach
E W07	zaburzeń wodno-elektrolitowych i kwasowo-zasadowych: stanów odwodnienia, stanów przewodnienia, zaburzeń gospodarki elektrolitowej, kwasicy i zasadowicy
E W07.d	chorób układu wydzielania wewnętrznego, w tym chorób: podwzgórza i przysadki, tarczycy, przytarczyc, kory i rdzenia nadnerczy, jajników i jąder, a także guzów neuroendokrynych, zespołów wielogruczołowych, różnych typów cukrzycy i zespołu metabolicznego: hipoglikemii, otyłości, dyslipidemii
E W07.g	chorób reumatycznych, w tym: chorób układowych tkanki łącznej, układowych zapaleń naczyń, zapaleń stawów z zajęciem kręgosłupa, chorób metabolicznych kości, w szczególności osteoporozy i choroby zwyrodnieniowej stawów, dny moczanowej
E W07.i	zaburzeń wodno- elektrolitowych i kwasowo-zasadowych: stanów odwodnienia, stanów przewodnienia, zaburzeń gospodarki elektrolitowej, kwasicy i zasadowicy;
E W14	zna i rozumie przyczyny, objawy, zasady diagnozowania i postępowania terapeutycznego w najczęstszych chorobach układu nerwowego, w tym:
E W14.a	bólach głowy: migrenie, napięciowym bólu głowy i zespołach bólów głowy oraz neuralgii nerwu V
E W14.b	chorobach naczyniowych mózgu, w szczególności udarze mózgu
E W14.c	padaczce,
E W14.d	zakażeniach układu nerwowego, w szczególności zapaleniu opon mózgowo-rdzeniowych, boreliozie, opryszczkowym zapaleniu mózgu, chorobach neurotransmisyjnych,
E W14.g	chorobach demielinizacyjnych w szczególności stwardnieniu rozsianym
E W24	zna podstawy wczesnej wykrywalności nowotworów i zasady badań przesiewowych w onkologii
E W25	zna możliwości współczesnej terapii nowotworów (z uwzględnieniem terapii wielomodalnej), perspektywy terapii komórkowych i genowych oraz ich niepożądane skutki
E W26	zna zasady terapii skojarzonych w onkologii, algorytmy postępowania diagnostyczno-leczniczego w najczęściej występujących nowotworach człowieka
E W27	zna i rozumie przyczyny, objawy, zasady diagnozowania i

	postępowania terapeutycznego w najczęstszych problemach medycyny paliatywnej, w tym:	
E W28	zna zasady postępowania paliatywnego z pacjentem w stanie terminalnym	
E W29	zna zasady leczenia bólu, w tym bólu nowotworowego i przewlekłego	
E W30	zna i rozumie pojęcie kalectwa, inwalidztwa i niepełnosprawności	
E W31	zna rolę i metody stosowane w rehabilitacji medycznej	
EW35	zna i rozumie przyczyny, objawy, zasady diagnozowania i postępowania terapeutycznego w najczęstszych chorobach dziedzicznych	
E W32	zna i rozumie przyczyny, objawy, zasady diagnozowania i postępowania terapeutycznego oraz profilaktycznego w najczęstszych chorobach bakteryjnych, wirusowych, pasożytniczych i grzybicach, w tym zakażeniach pneumokokowych, wirusowym zapaleniu wątroby, nabytym niedoborze odporności AIDS, sepsie i zakażeniach szpitalnych	
EW35	zna i rozumie przyczyny, objawy, zasady diagnozowania i postępowania terapeutycznego w najczęstszych chorobach dziedzicznych	
E W36	zna i rozumie przyczyny, objawy, zasady diagnozowania i postępowania terapeutycznego w najczęstszych chorobach i specyficznych problemach w praktyce lekarza rodzinnego	
E W37	zna rodzaje materiałów biologicznych wykorzystywanych w diagnostyce laboratoryjnej oraz zasady pobierania materiału do badań	
E W38	zna podstawy teoretyczne i praktyczne diagnostyki laboratoryjnej	
E W39	zna i rozumie możliwości i ograniczenia badań laboratoryjnych w stanach nagłych;	
E W40	wymienia wskazania do wdrożenia terapii monitorowanej	
	UMIĘJĘTNOŚCI (ZGODNIE ZE SZCZEGÓŁOWYMI EFEKTAMI KSZTAŁCENIA)	
B U11	korzysta z baz danych, w tym internetowych, i wyszukuje potrzebną informację za pomocą dostępnych narzędzi	EGZAMIN
C U03	podejmuje decyzję o potrzebie wykonania badań cytogenetycznych i molekularnych	
C U10	interpretuje wyniki badań mikrobiologicznych	
C U11	powiązuje obrazy uszkodzeń tkankowych i narządowych z objawami klinicznymi choroby, wywiadem i wynikami oznaczeń laboratoryjnych	
C U14	dobiera leki w odpowiednich dawkach w celu korygowania zjawisk patologicznych w ustroju i w poszczególnych narządach	
C U15	projektuje schemat racjonalnej chemioterapii zakażeń, empirycznej i celowanej	
E U02	przeprowadza wywiad lekarski z dzieckiem i jego rodziną	
E U04	przeprowadza badanie fizykalne dziecka w każdym wieku	
E U06	Przeprowadza orientacyjne badanie słuchu i pola widzenia oraz badanie otoskopowe	
E U07	ocenia stan ogólny, stan przytomności i świadomości pacjenta	
E U 09	zestawia pomiary antropometryczne i ciśnienia krwi z danymi na siatkach centylowych-w pediatrii,	
E U10	ocenia stopień zaawansowania dojrzewania płciowego	
E U11	przeprowadza badania bilansowe	
E U12	przeprowadza diagnostykę różnicową najczęstszych chorób osób	

	dorosłych i dzieci – bez osób dorosłych
E U13	ocenia i opisuje stan somatyczny i psychiczny pacjenta
E U14	rozpoznaje stany bezpośredniego zagrożenia życia
E U15	rozpoznaje stan po spożyciu alkoholu, narkotyków i innych używek – pediatrii
E U16	planuje postępowanie diagnostyczne, terapeutyczne i profilaktyczne
E U17	przeprowadza analizę ewentualnych działań niepożądanych poszczególnych leków oraz interakcji między nimi
E U18	proponuje indywidualizację obowiązujących wytycznych terapeutycznych oraz inne metody leczenia wobec nieskuteczności albo przeciwwskazań do terapii standardowej
E U20	kwalifikuje pacjenta do leczenia domowego i szpitalnego
E U21	definiuje stany, w których czas dalszego trwania życia, stan funkcjonalny lub preferencje chorego ograniczają postępowanie zgodne z określonymi dla danej choroby wytycznymi
E U22.	Dokonuje oceny funkcjonalnej niepełnosprawnego pacjenta
E U23	proponuje program rehabilitacji w najczęstszych chorobach
E U24	interpretuje badania laboratoryjne i identyfikuje przyczyny odchyleń
E U25	stosuje leczenie żywieniowe (z uwzględnieniem żywienia dojelitowego i pozajelitowego)
E U26	planuje postępowanie w przypadku ekspozycji na zakażenie przenoszone drogą krwi
E U27	kwalifikuje pacjenta do szczepień
E U28	pobiera materiał do badań wykorzystywanych w diagnostyce laboratoryjnej
E U29	wykonuje podstawowe procedury i zabiegi lekarskie, w tym:
E U29.a	pomiar temperatury ciała, pomiar tętna, nieinwazyjny pomiar ciśnienia tętniczego
E U29.b	monitorowanie parametrów życiowych przy pomocy kardiomonitora, puls oksymetrię
E U29.c	badanie spirometryczne, leczenie tlenem, wentylację wspomaganą i zastępczą,
E U29.e	wstrzyknięcia dożylnie, domięśniowe i podskórne, kaniulację żył obwodowych, pobieranie obwodowej krwi żyłnej, pobieranie posiewów krwi, obieranie krwi tętniczej, pobieranie arterializowanej krwi włóścikowej
E U29.i	proste testy paskowe i pomiar stężenia glukozy we krwi; oraz liczne inne badania niezbędne
E U29.f	pobieranie wymazów z nosa, gardła i skóry, nakłucie jamy opłucnowej
E U29.g	cewnikowanie pęcherza moczowego u kobiet i mężczyzn, zgłębnikowanie żołądka, płukanie żołądka
E U30	asystuje przy przeprowadzaniu następujących procedur i zabiegów lekarskich:
E U30 a	przetoczenie preparatów krwi i krwiopochodnych
E U30.e	nakłuciu lędźwiowym
E U30.f	biopsji cienkoigłowej
E U30.g	testach naskórkowych
E U30.h	próbach śródskórnych i skaryfikacyjnych
E U31	interpretuje charakterystyki farmaceutyczne produktów leczniczych oraz krytycznie ocenia materiały reklamowe dotyczące leków

E U32	Planuje konsultację specjalistyczne	
E U38	prowadzi dokumentację medyczną pacjenta	
	KOMPETENCJE SPOŁECZNE (ZGODNIE Z OGÓLNYMI EFEKTAMI KSZTAŁCENIA)	
D U04	buduje atmosferę zaufania podczas całego procesu leczenia	EGZAMIN
D U05	Przeprowadza rozmowę z pacjentem dorosłym, dzieckiem i rodziną z zastosowaniem techniki aktywnego słuchania i wyrażania empatii, a także rozmawia z pacjentem o jego sytuacji życiowej	
D U06	informuje pacjenta o celu, przebiegu i ewentualnym ryzyku proponowanych działań diagnostycznych lub terapeutycznych i uzyskuje jego świadomą zgodę	
D U07	przekazuje pacjentowi i jego rodzinie informacje o niekorzystnym rokowaniu	
D U08	udziela porady w kwestii przestrzegania zaleceń terapeutycznych i prozdrowotnego trybu życia	
D U10	stosuje w podstawowym stopniu psychologiczne interwencje motywujące i wspierające	
D U11	komunikuje się ze współpracownikami zespołu, udzielając konstruktywnej informacji zwrotnej i wsparcia	
D U12	przestrzega wzorców etycznych w działaniach zawodowych	
D U14	przestrzega praw pacjenta, w tym: prawa do ochrony danych osobowych, prawa do intymności, prawa do informacji o stanie zdrowia, prawa do wyrażenia świadomej zgody na leczenie lub odstąpienie od niego oraz prawa do godnej śmierci	
D U17	krytycznie analizuje piśmiennictwo medyczne, w tym w języku angielskim, oraz wyciąga wnioski w oparciu o dostępną literaturę	
D W01	Zna aktualny stan wiedzy na temat społecznego wymiaru zdrowia i choroby, wpływ środowiska społecznego (rodziny, relacji społecznych) i nierówności społecznych na stan zdrowia oraz społeczno-kulturowych różnic i roli stresu społecznego w zachowaniach zdrowotnych i autodestrukcyjnych	
D W04	rozumie znaczenie komunikacji werbalnej i niewerbalnej w procesie komunikowania się z pacjentem oraz pojęcie zaufania w interakcji z pacjentem	
D W05	rozumie psychospołeczne konsekwencje hospitalizacji i choroby przewlekłej	
D W06	rozumie funkcjonowanie instytucji medycznych oraz społeczną rolę lekarza	
D W07	zna podstawowe psychologiczne mechanizmy funkcjonowania człowieka w zdrowiu i w chorobie	
D W08	rozumie rolę rodziny w procesie leczenia	
D W09	zna problematykę adaptacji do choroby jako sytuacji trudnej, etapów przystosowania do zagrażających wydarzeń i potrzeb pacjentów, umierania i procesu żałoby rodziny	
D W10	zna rolę stresu w etiopatogenezie i przebiegu chorób oraz rozpoznaje mechanizmy radzenia sobie ze stresem	
D W12	zna zasady motywowania pacjentów do prozdrowotnych zachowań i informowania o niepomyślnym rokowaniu	
D W15	zna zasady pracy w grupie	
D W16	rozumie kulturowe, etniczne i narodowe uwarunkowania zachowań ludzkich	
G U06	stara się unikać popełnienia błędu medycznego we własnych	

	działaniach;
GU03	wyjaśnia osobom korzystającym ze świadczeń medycznych ich podstawowe uprawnienia oraz podstawy prawne udzielania tych świadczeń
G W06	praw pacjenta, podstaw wykonywania zawodu lekarza i i funkcjonowania samorządu lekarskiego
GW08	zna obowiązki prawne lekarza w zakresie stwierdzenia zgonu;
G W09	zna regulacje dotyczące eksperymentu medycznego oraz prowadzenia innych badań medycznych;
G W10	. zna regulacje prawne dotyczące przeszczepów, sztucznej prokreacji, aborcji, zabiegów estetycznych, leczenia paliatywnego, chorób psychicznych
GW18	zna pojęcie błędu medycznego, najczęstsze przyczyny błędów medycznych i zasady opiniowania w takich przypadkach

PUNKTY ECTS	8
--------------------	----------

TREŚCI MERYTORYCZNE PRZEDMIOTU:	
Tematyka	Forma Ćwiczenia
<p>W ramach praktycznego nauczania pediatrii zgodnie ze standardami kształcenia student nabędzie umiejętności lub pozna zasady ich wykonywania.</p> <p>1) umiejętność A – czynności z nią związane student wykonuje prawidłowo i w pełni samodzielnie;</p> <p>2) umiejętność B – student zna zasady wykonywania czynności z nią związanych, potrafi przy nich asystować.</p> <p><u>Standardowe procedury medyczne</u></p> <p>Umiejętność A</p> <p>Pomiar temperatury ciała</p> <p>Pomiar tętna</p> <p>Nieinwazyjny pomiar ciśnienia tętniczego</p> <p>Monitorowanie parametrów życiowych przy pomocy kardiomonitora</p> <p>Pielęgnacja portu naczyniowego i dootrzewnowego</p> <p>Posługiwanie się pulsoksymetrią</p> <p>Przeprowadzenie badania spirometrycznego</p> <p>Pomiar szczytowego przepływu wydechowego</p> <p>Badanie odruchów noworodkowych</p> <p>Wykonanie pomiarów antropometrycznych</p> <p>Pobieranie obwodowej krwi żyłnej</p> <p>Założenie wkłucia obwodowego</p> <p>Wykonanie wstrzyknięcia dożylnego, domięśniowego i podskórnego</p> <p>Pobieranie posiewów krwi</p> <p>Pobieranie arterializowanej krwi włóścikowej</p> <p>Wykonanie prostych testów paskowych, pomiar stężenia glukozy we krwi</p> <p>Pobieranie wymazów z nosa, gardła i skóry</p> <p>Zbadanie palcem przez odbyt</p> <p>Zgłębnikowanie żołądka</p> <p>Płukanie żołądka</p> <p>Wykonanie lewatywy</p> <p>Wykonanie i interpretacja standardowego elektrokardiogramu spoczynkowego</p>	

Przeprowadzenie orientacyjnego badania pola widzenia
Przeprowadzenie orientacyjnego badania otoskopowego
Usuwanie woskowiny usznej

Umiejętność B

Nakłucie łądzwiowe

Wykonanie testów naskórkowych, prób śródskórnych i skaryfikacyjnych oraz interpretacja ich wyników

Wykonanie biopsji cienkoigłowej i gruboigłowej

Złożone czynności medyczne

Umiejętność A

Interpretacja badań laboratoryjnych

Interpretacja wyników badań cytologicznych i histopatologicznych

Ocena możliwości wystąpienia błędu przedlaboratoryjnego i zasady jego unikania, z uwzględnieniem znajomości antykoagulantów używanych w badaniach laboratoryjnych i przyłóżkowych

Ocena stanu pacjenta nieprzytomnego

Wybór zgodnego z prawem postępowania lekarskiego w sytuacji konieczności działania bez zgody pacjenta

Rozpoznanie stanów nagłego zagrożenia życia i zasady postępowania w tych stanach

Kliniczna ocena układu chłonnego

Rozpoznanie, profilaktyka i leczenie stanów przednowotworowych w obrębie błony śluzowej i skóry

Żywienie dojelitowe, pozajelitowe, płynoterapia u pacjentów onkologicznych

Komunikowanie się z pacjentem i rodziną pacjenta onkologicznego

Ocena stanu ogólnego i jakości życia w przypadku udzielania pacjentowi świadczeń zdrowotnych z zakresu onkologii

Umiejętność ustalenia wskazań do modyfikacji trybu życia i diety pacjentowi onkologicznemu

Rozpoznanie stanu po spożyciu alkoholu, środków odurzających lub substancji psychotropowych

Monitorowanie stanu pacjenta zatrutego

Zastosowanie podstawowego leczenia w ostrych zatruciach

Rozpoznanie agonii i stwierdzenie zgonu pacjenta

Kwalifikowanie pacjenta do leczenia w warunkach oddziału zakaźnego

Przeprowadzenie wywiadu lekarskiego z pacjentem do ukończenia 18. roku życia i jego rodzicami

Przeprowadzenie badania fizykalnego pacjenta do ukończenia 18. roku życia

Zapoznanie się z zasadami pielęgnacji i karmienia noworodka oraz niemowlęcia

Ocena stanu noworodka

Ocena dojrzałości noworodka

Posługiwanie się siatkami centylowymi

Ocena stopnia zaawansowania dojrzewania płciowego

Przeprowadzenie badania bilansowego pacjenta do ukończenia 18. roku życia

Przeprowadzenie diagnostyki różnicowej najczęstszych chorób pacjentów do ukończenia 18. roku życia

Planowanie postępowania diagnostycznego, terapeutycznego i profilaktycznego w najczęstszych chorobach pacjentów do ukończenia 18. roku życia

Kwalifikowanie pacjenta do szczepień oraz stosowanie kalendarza szczepień u pacjentów do ukończenia 18. roku życia

Leczenie tlenem

Rozpoznawanie objawów narastającego ciśnienia śródczaszkowego
Ocena funkcjonalna pacjenta niepełnosprawnego
Ocena zmian patologicznych (urazowych, zapalnych, nowotworowych) na podstawie badań obrazowych, szczególnie RTG, TK, MRI
Planowanie postępowania w przypadku ekspozycji na zakażenie przenoszone drogą krwi
Rozpoznanie objawów lekozależności i zaplanowanie jej leczenia
Interpretacja wyników badań z zakresu immunologii transfuzjologicznej: grupa krwi, próba zgodności, testy antyglobulinowe
Wykonanie badania dna oka oftalmoskopem bezpośrednim i jego interpretacja w zakresie oceny tarczy nerwu wzrokowego i dużych naczyń (obrzęk tarczy nerwu wzrokowego i wylewy, brak różowego refleksu)
Interpretacja charakterystyk produktów leczniczych oraz krytyczna ocena materiałów reklamowych dotyczących produktów leczniczych
Analiza ewentualnych działań niepożądanych poszczególnych produktów leczniczych oraz interakcji między nimi
Planowanie konsultacji specjalistycznych
Kwalifikowanie pacjenta do leczenia domowego i szpitalnego
Stosowanie leczenia dietetycznego
Umiejętność wypisywania recept na leki gotowe, recepturowe (w tym środki odurzające lub substancje psychotropowe) ze zróżnicowaniem stosowania do przysługujących pacjentom uprawnień

Umiejętność B

Różnicowanie zmian poterapeutycznych i nawrotów choroby nowotworowej
Postępowanie w zaburzeniach metabolicznych u pacjentów onkologicznych oraz w stanach nagłego zagrożenia życia w onkologii
Planowanie programu rehabilitacji w najczęstszych chorobach pacjentów do ukończenia 18. roku życia
Asystowanie przy badaniu USG i jego interpretacja
Przetoczenie krwi i jej składników oraz preparatów krwiopochodnych
Znajomość zasad postępowania w przypadku wystąpienia powikłań poprzetoczeniowych
Stosowanie indywidualizacji obowiązujących zaleceń terapeutycznych oraz innych metod leczenia wobec nieskuteczności bądź przeciwwskazań do terapii standardowej
Definiowanie stanów, w których czas dalszego trwania życia, stan funkcjonalny, preferencje pacjenta ograniczają postępowanie zgodne z określonymi dla danej choroby zaleceniami

LITERATURA PODSTAWOWA I UZUPEŁNIAJĄCA:

Podręczniki podstawowe:

1. Kawalec W., Grenda R., Ziółkowska H. (red.) *Pediatrics*. Wyd. Lek. PZWL, Warszawa 2013.
2. Dobrzańska A., Ryżko J. (red.): *Pediatrics*. Podręcznik do Państwowego Egzaminu Lekarskiego i Państwowego Egzaminu Specjalizacyjnego, wyd. II. Elsevier Urban & Partner, Wrocław 2014.

Podręczniki uzupełniające:

1. Kawalec W., Milanowski A. (red.): *Diagnostyka różnicowa najczęstszych objawów w praktyce pediatrycznej*. PZWL Warszawa 2003.
2. Pietrzyk J., Szajewska H., Mrukowicz J. *ABC zabiegów w pediatrii*, Medycyna Praktyczna, Kraków 2010

WARUNKI UZYSKANIA ZALICZENIA PRZEDMIOTU:

1. Obecność na zajęciach (zgodnie z regulaminem zajęć)
2. Nabycie ujętych w standardach kształcenia umiejętności (umiejętności A) lub poznanie zasady ich wykonywania (umiejętności B).

Zaliczenie na podstawie wpisów do książeczki ćwiczeń potwierdzających nabycie umiejętności.

3. Zaliczenie części praktycznej egzaminu

4. Zdanie egzaminu z pediatrii

11. Tematyka poszczególnych wykładów, ćwiczeń i seminariów

Ćwiczenia - Semestr zimowy/letni			
Tematyka ćwiczeń		Osoba odpowiedzialna/osoby prowadzące zajęcia	SALA
Ćwiczenie 1.	Nabywanie umiejętności A i B zgodnie z profilem Kliniki	prof. zw. dr hab. med. Wojciech Służewski prof. dr hab. med. Magdalena Figlerowicz dr hab. med. Anna Mania dr med. Katarzyna Mazur-Melewska dr med. Paweł Kemnitz lek. Paweł Małecki	Klinika Chorób Zakaźnych i Neurologii Dziecięcej
Ćwiczenie 2.	Nabywanie umiejętności A i B zgodnie z profilem Kliniki	prof. dr hab. med. J. Walkowiak dr hab. med. A. Lisowska dr med. Ł. Kałużny dr med. N. Kobelska- Dubiel dr med. M. Szczepanik lek. med. J. Nowak	Klinika Gastroenterologii Dziecięcej i Chorób Metabolicznych
Ćwiczenie 3.	Nabywanie umiejętności A i B zgodnie z profilem Kliniki	prof. zw. dr hab. med. Jacek Wachowiak prof. dr hab. med. Danuta Januszkiewicz- Lewandowska dr hab. med. Katarzyna Derwich dr med. Jolanta Skalska- Sadowska dr med. Anna Pieczonka dr med. Patrycja Marciniak-Stępak dr med. Olga Zajęc- Spychała lek. med. Monika Barełkowska	Klinika Onkologii, Hematologii i Transplantologii Pediatricznej
Ćwiczenie 4.	Nabywanie umiejętności A i B zgodnie z profilem Kliniki	prof. dr hab. Aldona Siwińska prof. dr hab. Jacek Zachwieja prof. dr hab. Danuta Ostalska - Nowicka prof. dr hab. Waldemar Bobkowski dr n. med. Magdalena Silska-Dittmat dr n. med. Agnieszka Bobkowska dr n. med. Rafał Surmacz dr n. med. Bartłomiej Mroziński lek. Anna Musielak lek. Katarzyna Maćkowiak- Lewandowicz	Klinika Kardiologii i Nefrologii Dziecięcej

Ćwiczenie 5.	Nabywanie umiejętności A i B zgodnie z profilem Kliniki	prof. dr. hab. med. Anna Bręborowicz. dr hab. Aleksandra Szczawińska - Popłonyk dr med. Zdzisława Kycler dr med. Paulina Sobkowiak dr med. Irena Wojsyk- Banaszak	Klinika Pneumonologii, Alergologii Dziecięcej i Immunologii Klinicznej
Ćwiczenie 6.	Nabywanie umiejętności A i B zgodnie z profilem Kliniki	prof. dr hab. Piotr Fichna dr n. med. Witold Stankiewicz dr med. Bogda Skowrońska lek. Jędrzej Nowaczyk lek. Izabela Krzyśko- Piecza lek. Elżbieta Niechciał lek. Anna Gertig-Kolasa	Klinika Diabetologii i Otyłości Wieku Rozwojowego
Ćwiczenie 7.	Nabywanie umiejętności A i B zgodnie z profilem Kliniki	prof. dr hab. Marek Niedziela dr n. med. Monika Obara- Moszyńska dr n. med. Elżbieta Pawlaczyk-Wróblewska, dr n. med. Barbara Rabska-Pietrzak lek. Magdalena Banaszak- Ziemska, Maciej Flader	Klinika Endokrynologii i Reumatologii i Dziecięcej

12. Organizacja zajęć:

Klinika	Klinika Chorób Zakaźnych i Neurologii Dziecięcej	Klinika Gastroenterologii Dziecięcej i Chorób Metabolicznych	Klinika Onkologii, Hematologii i Transplantologii Pediatricznej	Klinika Kardiologii i Nefrologii Dziecięcej	Klinika Pneumonologii, Alergologii Dziecięcej i Immunologii Klinicznej	Klinika Diabetologii i Otyłości Wieku Rozwojowego	Klinika Endokrynologii i Reumatologii Dziecięcej
Liczba godzin ogółem	20	25	20	20	15	10	10
Liczba dni	3	4	3	3	3	2	2
Godz.	8:00-13:45 8:00-13:45 8:00-13:00	8:00-13:00 8:00-13:00 8:00-13:45	8:00-13:45 8:00-13:45 8:00-13:00	8:00-13:45 8:00-13:45 8:00-13:00	8:00-12:15 8:00-12:15 8:00-12:15	8:00-12:15 8:00-12:15	8:00-12:15 8:00-12:15
Dyżur	Bez dyżuru	Dyżur/zajęcia w godzinach popołudniowych (6 godzin)	Bez dyżuru	Bez dyżuru		Bez dyżuru	Bez dyżuru

8:00-12:15 – 5 godzin + 30 min. przerwy

8:00-13:00 – 6 godzin + 30 min. przerwy

8:00-13:45 – 7 godzin + 30 min. przerwy

Podział grupy studenckiej na podgrupy 6 osobowe (A, B, C, D + ewentualnie E) następuje w uzgodnieniu z koordynatorem zajęć w pierwszym dniu ćwiczeń na sali wykładowej nr 116 Szpitala Klinicznego im. Karola Jonschera. Zajęcia trwają 4 tygodnie, odbywają się od poniedziałku do piątku, rozpoczynają o godzinie 8:00 i kończą o godz. 12:15, 13:00 lub 13:45 (zależnie od Kliniki, zgodnie z podanym powyżej w tabeli harmonogramem).

W Klinice Gastroenterologii Dziecięcej i Chorób Metabolicznych ćwiczenia odbywać się będą także w godzinach popołudniowych (1 dzień/6 godzin) - termin dla podgrupy ustalany z dr med. Natalią Kobelską - Dubiel.

Każda podgrupa rozpoczyna zajęcia od innego tygodniowego bloku ćwiczeń, a następnie podgrupy rotują się.

Blok 1 ćwiczeń

Klinika Chorób Zakaźnych i Neurologii Dziecięcej (3dni)

Klinika Diabetologii i Otyłości Wieku Rozwojowego (2 dni)

Blok 2 ćwiczeń

Klinika Onkologii, Hematologii i Transplantologii Pediatrycznej (3dni)

Klinika Endokrynologii i Reumatologii Dziecięcej (2 dni)

Blok 3 ćwiczeń

Klinika Pneumonologii, Alergologii Dziecięcej i Immunologii Klinicznej (3 dni)

Klinika Kardiologii i Nefrologii Dziecięcej (2dni)

Blok 4 ćwiczeń

Klinika Kardiologii i Nefrologii Dziecięcej (1 dzień)

Klinika Gastroenterologii Dziecięcej i Chorób Metabolicznych (4 dni)

Aktualny podział grupy studenckiej na stronie internetowej jednostki :

www.kchzindz.ump.edu.pl

REGULAMIN ZAJĘĆ:

Zajęcia dla każdej grupy studenckiej trwają 4 tygodnie. Odbywają się zgodnie z przedstawioną organizacją zajęć.

Warunkiem rozpoczęcia zajęć jest przystąpienie do egzaminu "poziomującego".

Student podczas zajęć jest zobowiązany do stosownego, ustalonego regulaminem ubioru.

Student ma prawo opuścić 2 dni zajęć, o ile ma usprawiedliwienie.

Nieobecność nieusprawiedliwiona (do 2 dni) wiąże się z koniecznością odrobienia opuszczonych dni ćwiczeń z inną grupą studencką.

Dwa spóźnienia powyżej 15 minut traktowane są jak 1 dzień nieusprawiedliwionej nieobecności na ćwiczeniach.

Jeżeli nieobecność na zajęciach przekracza 2 dni, student winien odrobić całość ćwiczeń z inną grupą.

Warunkiem zaliczenia ćwiczeń jest zdanie egzaminu praktycznego.

PROGRAM ZAJĘĆ:

Plan dnia ćwiczeń

8:00-10:45	Zbieranie wywiadów/badanie pacjentów Propozycja badań diagnostycznych/terapii (metody leczenia, wybór leku, dawkowanie, droga podania, interakcje, wskazania, przeciwwskazania) Udział w odprawie Udział w wizycie z ordynatorem
Przerwa	30 minut
11:15-12:15/13:00/13:45	Analiza przypadków Diagnostyka różnicowa Prezentacja przypadków przez studentów – dyskusja z udziałem moderatorów Nauka prowadzenie dokumentacji medycznej, obserwacji, wypisywania recept, zaświadczeń, skierowań Nauka wykonywania drobnych zabiegów (np. wykorzystanie fantomów) Udział w przyjmowaniu nowych pacjentów/interwencjach podejmowanych w sytuacjach nagłych/konsultacjach

Dyżur na oddziale

Udział w przyjmowaniu nowych pacjentów/badaniu pacjentów/interwencjach dyżurowych

PROGRAM NAUCZANIA

Wymagania wstępne - przystąpienie do egzaminu "poziomującego" (200 pytań testowych, bez oceny)

Przygotowanie do zajęć - studenci zobowiązani są do przygotowania teoretycznego do

zajęć w poszczególnych klinikach pediatrycznych, znajomości procedur obowiązujących przy wykonywaniu podstawowych "umiejętności" zawartych w programie, a także wykonania zadań powierzonych przez nauczyciela prowadzącego ćwiczenia (np. opracowanie historii choroby, napisanie epikryzy, przygotowanie prezentacji przypadku).

Wymagania końcowe - zaliczenie egzaminu praktycznego

12.Kryteria zaliczenia przedmiotu: zaliczenie, egzamin teoretyczny i praktyczny

Zaliczenie – kryterium zaliczenia

Zaliczenie zajęć jest jednocześnie egzaminem praktycznym z pediatrii.

Egzamin praktyczny polegać będzie na rozwiązaniu 10 krótkich zadań klinicznych.

Egzamin przeprowadzany będzie w czasie trwania ćwiczeń, na zakończenie zajęć w poszczególnych klinikach pediatrycznych:

Klinika Gastroenterologii Dziecięcej i Chorób Metabolicznych - 2 zadania

Klinika Chorób Zakaźnych i Neurologii Dziecięcej - 2 zadania

Klinika Kardiologii i Nefrologii Dziecięcej - 2 zadania

Klinika Onkologii, Hematologii i Transplantologii Pediatrycznej - 1 zadanie

Klinika Pneumonologii, Alergologii Dziecięcej i Immunologii Klinicznej - 1 zadanie

Klinika Diabetologii i Otyłości Wiekowej - 1 zadanie

Klinika Endokrynologii i Reumatologii Dziecięcej - 1 zadanie

Egzamin teoretyczny – kryterium zaliczenia:

Egzamin teoretyczny testowy składa się ze 100 pytań, 1 pytanie - 1 punkt.

Minimalna liczba punktów do zaliczenia - 60 (warunek konieczny).

Uzyskanie z całego testu "poziomującego" 75% poprawnych odpowiedzi i z pytań z pediatrii 80% poprawnych odpowiedzi powoduje dodanie 3 punktów do wyniku egzaminu teoretycznego.

Punktacja - oceny:

60-67 pkt. - 3,0

68-75 pkt. - 3,5

76-83 pkt. - 4,0

84-91 pkt. - 4,5

92-100 pkt. - 5,0

Waga egzaminu teoretycznego - 70%

Egzamin praktyczny – kryterium zaliczenia:

Egzamin praktyczny składa się z 10 pytań, ocenianych w skali 0-5 punktów.

Minimalna liczba punktów do zaliczenia - 30.

Punktacja - oceny:

30-33 pkt. - 3,0

34-37 pkt. - 3,5

38-41 pkt. - 4,0

42-45 pkt. - 4,5

46-50 pkt. - 5,0

Egzamin praktyczny poprawkowy (dla osób, które nie uzyskały 30 pkt.)

przeprowadzają osoby odpowiedzialne za dydaktykę z pediatrii na VI roku
Prof. dr hab. med. Magdalena Figlerowicz, dr hab. med. Anna Mania.
Termin wymaga ustalenia z osobami przeprowadzającymi egzamin poprzez kontakt z sekretariatem Kliniki Chorób Zakaźnych i Neurologii Dziecięcej lub drogą mailową.
Waga egzaminu praktycznego - 30%

Ocena z egzaminu z pediatrii

Ostateczna ocena z egzaminu z pediatrii to średnia ważona ocen z egzaminu praktycznego i teoretycznego 25/75.

Przedziały średniej ważonej:

3,0 - 3,25 - dostateczny

3,26-3,75 - dość dobry

3,76- 4,25 - dobry

4,26-4,75 - ponad dobry

4,76-5,00 - bardzo dobry

13.Literatura:

Zalecana literatura:

Podręczniki podstawowe:

1. Kawalec W., Grenda R., Ziółkowska H. (red.) *Pediatrics*. Wyd. Lek. PZWL, Warszawa 2013.
2. Dobrzańska A., Ryżko J. (red.): *Pediatrics*. Podręcznik do Państwowego Egzaminu Lekarskiego i Państwowego Egzaminu Specjalizacyjnego, wyd. II. Elsevier Urban & Partner, Wrocław 2014.

Podręczniki uzupełniające:

1. Kawalec W., Milanowski A. (red.): *Diagnostyka różnicowa najczęstszych objawów w praktyce pediatrycznej*. PZWL Warszawa 2003.
2. Pietrzyk J., Szajewska H., Mrukowicz J. *ABC zabiegów w pediatrii*, Medycyna Praktyczna, Kraków 2010

14.Studenckie koło naukowe

SKN przy Klinice Chorób Zakaźnych i Neurologii Dziecięcej:

- **Opiekun koła:** dr med. Paweł Kemnitz
- **Tematyka:** Zagadnienia z zakresu chorób zakaźnych oraz neurologii dziecięcej.
- **Miejsce spotkań:** sala seminaryjna im. Prof. Marii Chmielowej, Klinika Chorób Zakaźnych i Neurologii Dziecięcej

SKN przy Klinice Gastroenterologii Dziecięcej i Chorób Metabolicznych:

- **Opiekunowie koła:** dr med. Natalia Kobelska-Dubiel, dr n. rol. Sławomira Drzymała-Czyż
- **Tematyka:** Zagadnienia z zakresu gastroenterologii dziecięcej i chorób metabolicznych oraz dietetyki pediatrycznej.
- **Miejsce spotkań:** sala seminaryjna SK im. K. Jonschera UM w Poznaniu, Oddział Gastroenterologii Dziecięcej.

SKN przy Klinice Onkologii, Hematologii i Transplantologii Pediatrycznej:

Studenckie koło naukowe z zakresu onkologii i hematologii dziecięcej

- **Opiekun:** dr hab. med. Katarzyna Derwich
- **Tematyka:** zagadnienie dotyczące chorób nowotworowych u dzieci oraz hematologii dziecięcej

- **Miejsce spotkań:** Klinika Onkologii, Hematologii i Transplantologii Pediatricznej
Studenckie koło naukowe z zakresu transplantacji komórek krwiotwórczych
- **Opiekun:** dr med. Anna Pieczonka
- **Tematyka:** zagadnienia dotyczące transplantacji szpiku u dzieci
- **Miejsce spotkań:** Klinika Onkologii, Hematologii i Transplantologii Pediatricznej

SKN przy Klinice Pneumonologii, Alergologii Dziecięcej i Immunologii Klinicznej
Studenckie Koło

- **Opiekun:**
- **Tematyka:** zagadnienia dotyczące chorób płuc, alergii oraz zaburzeń odporności u dzieci
- **Miejsce spotkań:** Klinika Pneumonologii, Alergologii Dziecięcej i Immunologii Klinicznej

SKN przy Klinice Diabetologii i Otyłości Wiekowej

- **Opiekun:** lek. med. Jędrzeja Nowaczyka
- **Tematyka:** zagadnieniami diabetologii dziecięcej - najnowsze metody terapii insulinowej, ciągłe monitorowanie glikemii, dieta jako element leczenia, edukacja chorych dzieci i rodziców, zagrożenia ostrymi komplikacjami, oporność na insulinę, znaczenie i stosowanie wysiłku; endokrynologią otyłości - wtórne zaburzenia hormonalne w przebiegu choroby, efekty diety i wysiłku na poprawę czynności układu dokrewnego.
- **Miejsce spotkań:** Klinika Diabetologii i Otyłości Wiekowej

SKN przy Klinice Endokrynologii i Reumatologii Dziecięcej

Koło Naukowe Endokrynologii Dziecięcej

- **Opiekun:** dr n. med. Monika Obara-Moszyńska
- **Tematyka:** zagadnienia dotyczące endokrynologii i reumatologii dziecięcej
- **Miejsce spotkań:** Klinika Endokrynologii i Reumatologii Dziecięcej

SKN przy Klinice Kardiologii i Nefrologii Dziecięcej

Studenckie Koło Kardiologiczne

- **Opiekun:** dr n. med. Rafał Surmacz
- **Tematyka:** zagadnienia dotyczące wrodzonych i nabytych chorób serca u dzieci
- **Miejsce spotkań:** Klinika Kardiologii i Nefrologii Dziecięcej

Studenckie Koło Nefrologiczne

- **Opiekun:** lek. Anna Musielak
- **Tematyka:** zagadnienia dotyczące wrodzonych i nabytych chorób nerek u dzieci
- **Miejsce spotkań:** Klinika Kardiologii i Nefrologii Dziecięcej

15. Podpis osoby odpowiedzialnej za nauczanie przedmiotu lub koordynatora

16. Podpisy osób współodpowiedzialnych za nauczanie przedmiotu (w przypadku przedmiotów koordynowanych)